

MAARTEN 'T HART

Ik had
een wapenbroeder

UITGEVERIJ GLB
DEVENTER

Inhoud

De verhoren 7

Kleine oorlog 117

De grafkelders 216

De verhoren

1

Lang zal ik hier niet blijven. Ik betreur het niet. Het verblijf is bedompt, klein. Bovendien mag ik hier niet lezen, behalve de Bijbel. Had ik maar een radio, zodat ik naar muziek zou kunnen luisteren. Nu kan ik alleen maar over het plein staren. Op dit ogenblik schijnt de zon op het grote, glanzende wapen. Elke morgen wordt het gepoetst. Achter het wapen staat de vlaggenmast. De vlag hangt omlaag in de augustushitte zonder wind. Een paar maal heb ik het wapen gepoetst en de vlag gehesen. Ik vond het werk prettig, zoals ik alle handwerk prettig vind. Maar ik zal het wapen nooit meer poetsen en de vlag nooit meer hijsen. Ik zal ook niet meer exerceren. Gelukkig maar! Hoewel: liever exerceren dan de herinnering aan wat een paar dagen geleden is gebeurd. Op het plein exercert een peloton. Ik luister naar de sergeant, die op de van natuursteen gemaakte verhoging staat, recht voor het wapen. Hij schreeuwt bevelen over het plein naar het peloton.

‘Verander de pas...’ (geladen stilte na dit

waarschuwingscommando en na ondraaglijk lange tijd, vooral als je exerceert, het uitvoeringscommando:) ‘mars.’

Een donderslag, een rauwe kreet, de aanroep van een god. Een soort huivering in het peloton, een soort danspas en voort marcheren ze. Ze dragen hun uzi op schouderhoogte. Het bevel klinkt: ‘Lehinks uit de flank... mars.’

Eenmaal heb ik de bevelen van deze krijgende sergeant moeten gehoorzamen. Eerst na het verlaten van de eetzaal zette ik mijn baret op, zodat ik enkele passen blootshoofds in de openlucht had gedaan.

‘Kom jij maar hier, Jan,’ schreeuwde de sergeant.

Ik liep over het tegelpad en deed alsof ik het bevel niet hoorde.

‘Jan, kom hier.’

Ik keek niet om, nog niet. Bij de derde herhaling van het bevel was ik te zwak. Ik zag hem, hij wenkte me. Ik stond daar in de late namiddagzon maar voordat hij iets had kunnen zeggen verlieten twee andere rekruten de eetzaal, de baret pas buiten opzettend en ook zij werden met Jan aangesproken en dienden naast mij te gaan staan. De sergeant bleef nu zwijgend voor de deuropening van de eetzaal staan en het ge-

tal der Jannen groeide, totdat men elkaar in de eetzaal gewaarschuwd had en de anderen hun baret opzetten ter hoogte van de keuken. Als ze ons passeerden glimlachten ze. De sergeant ging voor ons staan, hij schreeuwde: ‘Groep.’

Een enkeling nam de houding eerste rust aan. De sergeant vloekte en schreeuwde opnieuw ‘groep’, waarna iedereen in de houding eerste rust stond.

‘Geeft... ast.’

De hakken kletterden tegen elkaar. ‘Halve draai linksom... mars. Voorwaarts... mars.’

We marcheerden over het plein in nog altijd datzelfde, gestadige, wat vermoeiende zonlicht. Na een korte wandeling het bevel: ‘Peloton... halt en sta stil.’

We stonden zonder orde opgesteld. Na krachtig vloeken, na links en rechts richten, waren we model opgesteld. De sergeant hield een lange toespraak over onze waardeloosheid en nog een en ander en hij eindigde met de wens: ‘Ik zou jullie verdomd graag zo de poort uit sturen naar de parate hap. Dat moet nu kader worden. Een rot kader. Lazer maar op.’

Op dat ogenblik voelde ik voor de eerste maal afschuw van de militaire dienst. Ik kon niet glimlachen om de onbeholpen domheid

van deze bevelhebber, zoals sommige anderen. Als ik, zoals nu, deze man zie, haat ik hem.

Mijn verblijf hier achter de wacht wordt voorlopig arrest genoemd terwijl het als streng arrest wordt ondergaan. Waarom? Er was geen vergrijp tegen de dienstvoorschriften, alleen maar een verschrikkelijk ongeluk. Alleen maar? Niet te verdragen de onzekerheid. Wat is er gebeurd nadat ze mij hier gebracht hebben? Zou hij dood zijn? Als ze me dat tenminste maar vertelden. Met mijn handen omklem ik de rand van de houten tafel. Het is nu vier dagen geleden, vier ellendige dagen. Sinds maandag ontwaak ik elke morgen met barstende hoofdpijn, waarvan de bewustwording vergezeld gaat van een gevoel van ontzetting, een gevoel eerder dan het herinneren van wat er op maandagmorgen gebeurd is, waarna het herinneren volgt en het schuldgevoel en de wroeging en ten slotte de onverklaarbare gedachte dat het geen ongeluk was. Maar het was een ongeluk. Waarom juist hij?

Een peloton verlaat de kazerne. Ze dragen sportbroekjes en gymschoenen. Ze gaan drie of zes kilometer hardlopen in de bossen. Veldloop. Ook wij hebben tweemaal veldloop gehad, eerst drie, later zes kilometer. Drie kilometer hard-

lopen in vijftien minuten, bijna te zwaar. Bij de tweede maal veldlopen (zes kilometer nu) ben ik, na mij onopgemerkt door de sergeant-instructeur van de groep te hebben losgemaakt, dwars door de bossen naar een zandweg gewandeld dicht bij de kazerne, waarvan ik wist dat mijn peloton hem zou passeren. Ik heb ze, verscholen achter dicht struikgewas, afgewacht en mij, nadat ze gepasseerd waren, bij hen gevoegd. Zo heb ik mijn zes kilometer gelopen. Als een onderkruiper! Een slinkse methode gebruikend om niet moe te worden. Omdat ik nog niet uitgeput was, zoals de anderen, kon ik ze passeren en lukte het mij om op gelijke hoogte te komen met Arthur. Hij behoorde natuurlijk bij de koplopers. We renden zwijgend over het zandpad, daarna over de asfaltweg en door de poort van de kazerne naar de kleedkamer.

‘We hebben nog ruim tien minuten om te douchen,’ zei Arthur, ‘als we tenminste als eersten bij de douchecellen zijn.’

Met onze groene overall, kistjes en koppel renden we over het plein naar de slaapzalen. We smeten onze uitrustingsstukken op het bed en namen de groene handdoek, die zonder plooi of rimpel over het voeteneind van ons bed lag. Maar van de drie beschikbare douches waren

er twee bezet.

‘Verdomme,’ zei Arthur.

‘Ga jij eerst,’ zei ik.

Hij keek naar me met zijn donkere, donkere ogen. Hij lachte.

‘We gaan samen,’ zei hij.

‘Nee,’ zei ik aarzelend.

‘Kom,’ zei hij ongeduldig.

We stonden in de kleine ruimte. We stroopten het doornatte oranje sporthemd en groene sportbroekje van ons lichaam. Onder het sportbroekje droegen we (volgens voorschrift) een zwembroek. Ik tastte met mijn handen naar de kranen, maar Arthur weerhield me en zei ‘uit’, terwijl hij zijn zwembroek omlaagrukte. Ik keek naar zijn geslacht zonder mij te bewegen.

‘Zo ziet het eruit als je besneden bent,’ zei hij.

Hij trok mijn zwembroek omlaag.

‘Je kunt niet douchen met een zwembroek aan,’ zei hij. Hij lachte spottend. Hij draaide de kranen open. Het leek wel of hij helemaal niet moe was van het rennen. Het water spoelde over mijn schouders, zijn lichaam. Ik keek naar de glanzende druppels in zijn schaamhaar.

‘We moeten opschieten,’ zei hij, ‘we kunnen niet om beurten douchen. Als we dicht tegen

elkaar aangedrukt staan, vangen we het meeste water.'

Hij sloeg de armen om mijn middel. Aarzelend volgde ik zijn voorbeeld. We schuifelden over de granieten vloer.

'Heerlijk,' zei hij, 'heerlijk dat water.'

Ik gloeide. Ik voelde zijn rustig strelende handen op mijn rug, de warmte van zijn benen tegen mijn benen. Het water gonsde over ons lichaam. In mijn hoofd was een leegte die zich langzaam verplaatste naar mijn lichaam, afdaalde in mijn onderbuik, waar ze werd opgevangen door de handen van Arthur en werd omgezet in een verrukkelijke tinteling die steeds verder afdaalde tot het uiteinde van mijn geslacht en kleiner werd, maar gloeiender en ondraaglijk heerlijk en plotseling wegspoelde met mijn zaad, dat even op zijn lichaam kleefde totdat het water het wegnam, en ik voelde de kloppende warmte van zijn geslacht en het krullende schaamhaar en zijn warme zaad op mijn lichaam en we stonden doodstil onder de striemende regen en we hijgden en ik zuchtte en hij drukte zich even tegen mij aan en glimlachte. Hij draaide de kranen dicht.

'Ik zal je afdrogen,' zei hij.

Met forse gebaren bewoog hij de handdoek

langs mijn lichaam. Ik voelde mij heerlijk moe en uitgeput en de behandeling met de handdoek verdiepte het gevoel van welbehagen. Daarna droogde ik hem af en het verbaasde mij dat hij zweeg omdat hij anders altijd praatte.

2

Terugdenkend aan de laatste dagen zie ik ze voor me: de officieren, belast met het huishoudelijk onderzoek en ik hoor hun onzekere stemmen en ik tracht een geschikt ogenblik te vinden om het hun te vragen. Ze hebben dit nooit eerder bij de hand gehad. Ze hebben onschuldig onderzoek verricht over belediging van meerderen en ongeoorloofd verzuim en dergelijke dingen. Maar omdat ze nu een moeilijker probleem moeten behandelen zijn ze onzeker, wat ook inhoudt dat ze mij niets over Arthur willen vertellen. Ze zwijgen als het graf. Is dat veelzeggend? Ik kan de onzekerheid niet verdragen. Is hij dood? Zwaargewond? Kan hij geheel genezen van de schoten? Waarom willen ze het mij niet vertellen? Waarom kijken ze woedend of minachtend naar me als ik erop zinspeel? Later, nadat de officier-commissaris